

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2018.i13.p72>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ³

Куліш Анатолій Миколайович,
доктор юридичних наук,
заслужений юрист України, професор,
директор Навчально-наукового інституту права,
Сумського державного університету

Резнік Олег Миколайович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного, господарського права та
фінансово-економічної безпеки
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет

Миколенко Наталія Станіславівна,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет

Стаття присвячена аналізу визначення особливостей оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів, що забезпечують фінансово-економічну безпеку України. Досліджено поняття «фінансова і економічна безпека» та визначено, що існує твердження, що складовою економічної безпеки є фінансова безпека, яка віддзеркалює систему взаємовідносин та взаємозалежності суб'єктів господарювання в фінансовій сфері. Динамічним станом фінансових відносин є стан при якому існують сприятливі умови та необхідні ресурси, що призводять до економічного росту, покращення життєвого рівня населення та національної фінансової системи, з метою успішного протистояння внутрішнім і зовнішнім факторам дестабілізації фінансового стану в країні – все це є фінансовою безпекою, на основі аналізу понять запропоновано термін «фінансово-економічна безпека держави». Проаналізована процедура внутрішньої оцінки деяких правоохоронних органів, як суб'єктів що забезпечують фінансово-економічну безпеку. Виділено критерії-показники оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, які в свою чергу можуть стати основою моделі оцінювання ефективної діяльності правоохоронних органів в державі. Перелічені особливості зазначені в законах внутрішньої оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів. Надано твердження про можливість використання комбінованих форм оцінки, які включають в себе деякі характеристики, як внутрішньої оцінки так і зовнішньої. Проведено аналіз звітності правоохоронних органів, що дало змогу на основі них виділити ключові особливості ефективності діяльності. Визначено рівень довіри населення до діяльності правоохоронних органів. Зазначено, що оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів, що забезпечують фінансово-економічну

³ Виконано в рамках проекту № 0118U003575

безпеку – це відповідний процес, який спрямований на визначання конкретного внеску в покращення економічного становища держави правоохоронними органами, який виконується в межах їх компетенції, завдань і цілей.

Ключові слова: ефективність, правоохоронна діяльність, внутрішня оцінка, статистика, засади, фінансово-економічна безпека, критерії.

Reznik O.M., Nikolenko N.S. Features of domestic evaluation of the efficiency of the activity of law enforcement bodies as the subjects of providing the financial and economic safety of the state.

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of assessing the effectiveness of law enforcement bodies as subjects providing financial and economic security in Ukraine. The concept of "financial and economic security" has been explored and it has been determined that there is a statement that financial security is an integral part of economic security, which reflects the system of relations and interdependence of economic entities in the financial sphere. The dynamic state of financial relations is a state in which there are favorable conditions and necessary resources that lead to economic growth, improvement of the living standards of the population and the national financial system in order to successfully confront internal and external factors of destabilization of the financial situation in the country - all this is financial security, on the basis of the analysis of concepts proposed the term "financial and economic security of the state". The procedure of internal evaluation of some law enforcement bodies as subjects providing financial and economic security is analyzed. Criteria-indicators of evaluation of the effectiveness of law enforcement agencies activity, which in turn can become the basis of the model of evaluation of effective activity of law-enforcement bodies in the state, are allocated. The listed features are specified in the laws of the internal evaluation of the effectiveness of law enforcement agencies. There is an assertion about the possibility of using combined assessment forms that include some characteristics, both internal and external. The analysis of reporting by law enforcement agencies was carried out, which enabled them to identify the key features of the effectiveness of the activity. The level of public confidence in the activity of law enforcement bodies is determined. It is noted that the assessment of the effectiveness of law enforcement agencies that provide financial and economic security is an appropriate process aimed at determining the specific contribution to improve the economic situation of the state by law enforcement bodies, which is carried out within their competence, tasks and goals.

Key words: efficiency, law enforcement activity, internal evaluation, statistics, principles, financial and economic security, criteria.

Актуальність дослідження. Визначення рівня забезпечення фінансово-економічної безпеки країни залежить від здатності протистояти загрозам внутрішнього та зовнішнього характеру, що насамперед впливають на її нормальне функціонування, а саме забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, яке здійснюється правоохоронними органами, які виконують свої повноваження у сфері економіки. Аналізуючи ситуацію, яка склалася в Україні на даний час, можна дійти висновку про наявність високого рівня фінансово-економічної злочинності, що показує низький рівень фінансово-економічної безпеки, все це викликано через неспроможність правоохоронних органів проводити розслідування та припиняти правопорушення у сферах економіки й фінансів. Для покращення ситуації необхідно проаналізувати діяльність правоохоронних органів, визначити її критерії оцінки ефективності, що при подальшому дослідженні допоможе виділити

найефективніші сторони правоохоронної діяльності та покращити існуючі.

На нашу думку органами на яких покладено забезпечення фінансово-економічної безпеки, відповідно до їх компетенції є: органи прокуратури, органи Національної поліції, підрозділи податкової міліції Державної фіскальної служби України, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро. Після вивчення їх прав, обов'язків, завдань можливо зробити висновок, що частина повноважень дублюються у деяких органів, що спричиняє проблеми розмежування компетенції правоохоронних органів під час забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, виникають проблеми з координацією взаємодії між різними органами при цьому і з відповідними органами інших країн світу. Тому у межах забезпечення фінансово-економічної безпеки необхідно переглянути розмежування компетенції, що

приведе до покращення ефективності діяльності відповідних органів та визначити особливості оцінки правоохоронних органів, для подальшого розвитку та збереження національної безпеки в цілому. Для вирішення даного питання необхідно звернутися до порядку внутрішнього оцінювання правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах сьогодення є досить актуальною тема розробки та аналізу оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, якою займалися: К. Бугайчук, А. Куліш, І. Охріменко, В. Гузя, О. Антонюка, О. Бандурки та інші.

Основною метою статті є визначення особливостей внутрішньої оцінки ефективності правоохоронних органів, що забезпечують фінансово-економічну безпеку країни.

Виклад основного матеріалу. Відносно внутрішньої оцінки діяльності конкретних органів, можна стверджувати, що вона здійснюється уповноваженими (зазвичай вищестоящими) чи окремим підрозділом органу, що перевіряється (наприклад проведення анкетувань, надання звітності та інше).

Для розробки поняття засад оцінювання потрібно звернутися до значення поняття «засада», що в перекладі з латинської мови означає «основа» або «першооснова». Під засадами слід розуміти керівні ідеї, які виражають суть, основні властивості і загальну спрямованість об'єкта. Стосовно, поняття «критерій», воно вважається, мірилом для визначення, оцінки предмета, явища; ознака, взята за основу класифікації, отже критерій оцінки - це відповідна ознака предмету, що береться за основу для класифікації, засадами оцінювання є основоположні начала, які визначають напрям оцінювання. Після даного дослідження, можна визначити оцінку ефективності діяльності правоохоронних органів як відповідний процес, який спрямований на визначення конкретного внеску в покращення економічного становища держави правоохоронними органами, який виконується в межах її компетенції, завдань і цілей.

На даний час не існує поняття «фінансово-економічна безпека», але в науковій доктрині існує розмежування між економічною і фінансовою безпекою. Отже, фінансова безпека – це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [1]. М. М. Єрмошенко вважає, що економічна безпека є ніщо інше, як такий стан

економічного механізму держави, який характеризується збалансованістю і стійкістю до негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, його здатністю забезпечувати на основі реалізації національних економічних інтересів сталий і ефективний розвиток вітчизняної економіки і соціальної сфери [2]. Проаналізувавши визначення доцільно зазначити, що під фінансово-економічною безпекою держави слід розуміти, фінансово-економічний стан, що формується завдяки ефективному використанню матеріальних, трудових, інформаційних, фінансових ресурсів та забезпечує захист фінансово-економічних інтересів держави від негативних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища, метою якого є підвищення рівня життя населення.

Оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів може бути «твердою» (статистичні дані) та «м'якою» (дослідження громадської думки, експертні опитування, публікації у засобах масової інформації тощо).

Оцінювання діяльності через показники відображені у статистичній звітності правоохоронних органів, за своєю природою не є (економічними) грошовими, крім тих що характеризують діяльність щодо боротьби з економічними злочинами, а також діяльність податкових органів [3].

Варто запропонувати загальні методичні підходи до внутрішньої оцінки результатів правоохоронної діяльності, що забезпечують фінансово-економічну безпеку держави за двома категоріями, такими як вид злочину та розрахунку результату по цьому злочину, наприклад: економічні злочини та порушення господарського законодавства оцінюються за фактичним розміром заподіяної шкоди та додатковими економічними санкціями; податкові злочини – фактичною сумою податків, прихованих від оподаткування та накладенням додаткових економічних санкцій; контрабанда – ринковою вартістю вирученої контрабандної продукції; хабарництво – за фактичним розміром виявлених хабарів; виготовлення та збут недоброякісної небезпечної та контрафактної продукції – ринкова вартість вирученої продукції та додаткові економічні санкції.

Насамперед варто виділити критерії-показники оцінювання ефективності правоохоронних органів, що забезпечують фінансово-економічну безпеку в Україні тому цим органам необхідно дотримуватись таких характеристик: 1) розумність строків протягом виконання своїх посадових обов'язків; 2) показник профілактики та попередження злочинів (рівень залучення правоохоронців до активної служби; види та

кількість попереджених злочинів); 3) показник законності (кількість скарг щодо неправомірної відмови у відкритті справ, незаконності закриття справ, зловживання службовим становищем); 4) показник професійності працівників правоохоронного органу; 5) громадська думка, що визначатиме рівень довіри населення до правоохоронців; 6) економічного аспекту їх роботи (скільки коштів виділено на утримання правоохоронців з бюджету і скільки повернуто в результаті здійснення ними своїх повноважень) [4, с. 78]; 7) показник кількості поданих скарг до кількості справ, що були завершені з обвинувальним актом чи звільнені від відповідальності.

Наведемо, на прикладі окремих правоохоронних органів, існуючу модель внутрішнього оцінювання правоохоронних органів, як суб'єктів, що забезпечують фінансово-економічну безпеку держави.

Єдиного визначення критеріїв чи засад оцінювання органів у нормативній базі не існує, як і чіткого переліку, натомість існують лише окремі аспекти оцінки діяльності даного органу в різних нормативних документах.

Економічною складовою оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, може бути те, що видатки на утримання органу фактично менші за суму коштів, що повертаються до державного бюджету, цей критерій характеризує позитивну сторону діяльності правоохоронних органів. Прикладом даної оцінки може слугувати діяльність прокуратури України. В паспорті бюджетної програми на 2017 рік Генеральної прокуратури України зазначено, що обсяг бюджетних призначень становить з загального фонду 4 893 426, 6 тис. гривень та із спеціального фонду 3 005 тис. гривень. Тоді як під час виступу Генерального прокурора України Юрія Луценка у Верховній Раді України 24 травня 2017 році була надана інформація щодо результатів діяльності Генеральної прокуратури України за рік. З його слів нова прокуратура приносила щодня до державного бюджету приблизно 142 мільйона гривень, а за рік завдяки діяльності Генеральної прокуратури України та робітників правоохоронної діяльності до державної скарбниці повернуто 52 млрд гривень [5].

Особливості діяльності органів прокуратури закріплена в Законі України «Про прокуратуру» від 2015 р. Існує проблема оцінювання прокурорської ефективності діяльності, вона полягає у відсутності відповідної законодавчої бази в частині нормативно-правової регламентації критеріїв оцінювання діяльності прокуратури. Для оцінки ефективності функціонування органів прокуратури

найбільш важливим є те, що їх роботу можна визнати ефективною лише у разі, якщо вони успішно виконують завдання щодо оптимального захисту гарантованих Конституцією України прав і свобод людини і громадянина та інтересів держави [6].

У статті 19 Закону України «Про прокуратуру» наголошено, що таємну перевірку доброчесності прокурорів Генеральної прокуратури України, регіональних і місцевих прокуратур проводять підрозділи внутрішньої безпеки в порядку, затвердженому Генеральним прокурором [7]. До формального виду проведення внутрішнього оцінювання ефективності діяльності органів прокуратури, як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки, слід віднести результат проходження щорічної таємної перевірки доброчесності.

Іншим аспектом оцінки діяльності органів прокуратури можна виділити безпосередні статистичні данні, які є показником службової діяльності органів прокуратури, що закріплюються у звітах даних органів. Якщо брати звіти Генеральної прокуратури за 9 місяців 2018 р. діяльності, а саме звіт про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, який безпосередньо впливає на стан фінансово-економічної безпеки України. Відомості про кримінальні правопорушення, які передували ст. 209 Кримінального кодексу України, у кримінальному провадженні кримінальних правопорушень, у яких досудове розслідування проводилося слідчими органів прокуратури: кількість кримінальних правопорушень, у яких досудове розслідування не закінчене на початок звітнього періоду - 71; зареєстровано кримінальних правопорушень у звітному періоді - 45; кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими направлені до суду з обвинувальним актом (ст.291 КПК України) - 17 [8], що стосується аналогічних показників 2017 р. за 9 місяців то вони наступні: кількість кримінальних правопорушень, у яких досудове розслідування не закінчене на початок звітнього періоду - 45; зареєстровано кримінальних правопорушень у звітному періоді - 57; кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими направлені до суду з обвинувальним актом (ст.291 КПК України)- 5, а встановлена сума доходів, здобутих злочинним шляхом (за обвинувальними актами ст 209 ККУ) на 2017 р. становить 716873 118 грн., а на 2018 р. – 890 530 378 грн. [9].

На виконання Закону України «Про запобігання корупції», антикорупційної програми Генеральної прокуратури України на 2018 рік, затвердженої

наказом Генеральної прокуратури України від 28.02.2018 № 36, погодженої рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 05.04.2018 № 167, Комісією з оцінки корупційних ризиків у діяльності органів прокуратури проведена оцінка результатів виконання заходів, передбачених антикорупційною програмою [10]. Згідно наказу це положення визначає загальні засади діяльності Комісії з оцінки корупційних ризиків у діяльності органів прокуратури. Комісія є консультативно-дорадчим органом, який утворюється у Генеральній прокуратурі України для проведення оцінки корупційних ризиків [11].

Таким чином, проведеними оцінкою та моніторингом стану виконання заходу, передбаченого додатком, встановлено, що упродовж I півріччя 2018 року (з урахуванням проведеної оцінки у I кварталі 2018 року):

виконано – 21 захід, або 51 %; перебувають на стадії виконання – 20, або 49 %.

Вжиті заходи здатні сприяти досягненню основної мети розробки антикорупційної програми відомства – створення додаткових запобіжників вчиненню працівниками органів прокуратури корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень.

На нашу думку, зазначимо, що критерієм оцінки корупційних ризиків у діяльності працівників прокуратури є звіти Комісії з оцінки корупційних ризиків у діяльності органів прокуратури.

Стосовно оцінки ефективності діяльності національної поліції, як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки, об'єктивно визначати оцінку роботи кожного поліцейського, за кількісним показником: розкритих злочинів та направлених до суду кримінальних проваджень, а не критерій оцінки який показує загальну кількість скоєних злочинів на відповідній території [12].

Законодавчо закріплено зовнішню засаду оцінювання діяльності поліції в ст. 11 «Про національну поліцію», де рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. В законі прописано, що рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції [13].

Громадська думка є одною із складових довіри населення, вона ґрунтується на певних бажаннях чи інтересах, як і індивідуальна. Проаналізувавши поняття «громадської думки», можна зазначити, що громадська думка стосовно діяльності правоохоронних органів, що забезпечують фінансово-економічну безпеку держави – це узагальнений показник їх діяльності, він показує

становище й статус органів в суспільстві, ставлення та готовність громадян до можливого співробітництва з органами правопорядку щодо запобігання, припинення та розкриття злочинів.

Стосовно даних наданих Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва, то з минулим роком баланс довіри чи недовіри в Україні у всіх інституцій або майже не змінився, або погіршився. Спостерігається тенденція в українців, така що вони не довіряють усім керівним інституціям, а довіряють – волонтерам і громадським організаціям.

Зазначено, що порівняно з минулим роком рейтинги політичних лідерів та державних і соціальних інституцій ідуть донизу, набирається темп зростання недовіри. І найбільша недовіра - до найвищих керівних інстанцій. Це перш за все Верховна Рада, це - уряд України, це всі правоохоронні інституції, прокуратура, суди, державний апарат, Президент, Національний банк, комерційні банки, політичні партії.

До лідерів недовіри також потрапили такі складові правоохоронної системи як суди (-75%) та прокуратура (-74%). Дуже високим рівень недовіри виявився і до комерційних банків (-73%) та Національного банку України (-67%).

Негативний баланс довіри чи недовіри мають й інші соціальні інституції: поліція (-46%), СБУ (-26,5%), профспілки (-25%), західні ЗМІ (-22%), патрульна поліція (-19%), Омбудсман (-17%), НАБУ (-12%), органи місцевого самоврядування (-12%), ЗМІ України (-6%). З позитивних змін спостерігається покращення рівня довіри порівняно з минулим роком у НАБУ, не зважаючи на рівень недовіри (-12) [14]. В XXI столітті отримати інформацію не складно, через існування мережі інтернет та роботи ЗМІ, громадськість може на даному етапі розвитку контролювати діяльність державних органів та має можливість впливати на їх діяльність шляхом співробітництва чи наданні їм кваліфікаційної оцінки. Внутрішня оцінка правоохоронних органів, що забезпечують фінансово-економічну безпеку країни, така як надання звітності, статистичні показники є загальнодоступною до перегляду для населення, що дає можливість сформуватися громадській думці стосовно діяльності того чи іншого правоохоронного органу.

Можна виділити формальний критерій оцінки ефективності діяльності поліції, відповідно до основних положень керівника поліції, а саме подання звіту Міністру внутрішніх справ України про виконання покладених на поліцію завдань.

Кількісним критерієм внутрішньої оцінки діяльності Національної поліції є рівень розкриття злочинів, за яким у 2016 році – всього було

розкрито 154,7 тис. злочинів з 562 тис., а у 2017 році було розкрито на 40 тис. злочинів більше, а всього їх зареєстрували близько 500 тис., що показує що відсоток розкриття злочинів в порівнянні з зареєстрованими становить близько 40% [13]. Аналізуючи далі закон можна виділити внутрішню засаду оцінювання ефективності діяльності, як атестування поліцейських. Відповідно до ст. 57 Закону України «Про національну поліцію», атестування поліцейських проводиться з метою оцінки їхніх ділових, професійних, особистих якостей, освітнього та кваліфікаційного рівнів, фізичної підготовки на підставі глибокого і всебічного вивчення, визначення відповідності посадам, а також перспектив їхньої службової кар'єри.

Наступним способом внутрішнього оцінювання ефективності діяльності є проведення аудитів.

Наказом Національної поліції України від 25.10.2017 № 1110 затверджено Положення про Департамент внутрішнього аудиту Національної поліції України (далі – ДВА НПУ). ДВА НПУ є структурним підрозділом апарату центрального органу управління поліції, який є головним у сфері організації та координації діяльності підрозділів внутрішнього аудиту міжрегіональних територіальних органів Національної поліції, територіальних органів поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [15]. ДВА НПУ є організаційно і функціонально незалежним, безпосередньо підпорядковується та є підзвітним Голові Національної поліції України, його діяльність побудована на принципах незалежності та об'єктивності, верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості, прозорості та політичної нейтральності [16].

На ДВА НПУ покладено обов'язок надавати Голові Національної поліції України об'єктивні та незалежні висновки та рекомендації, що стосуються функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення системи управління, запобігання розкрадання державного бюджету, а саме фактам незаконного, неефективного і нерезультативного використання коштів та державного майна, запобігання виникненню помилок в діяльності органів поліції.

Так як і в інших органах Національне антикорупційне бюро України надає звіти про свою діяльність – це можна виділяти, як формальний критерій внутрішньої оцінки ефективності діяльності цього органу. Ст. 26 Закону України

«Про національне антикорупційне бюро» визначає, що кожного року не пізніше 10 лютого та 10 серпня подає Президенту України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України письмовий звіт про діяльність Національного бюро протягом попередніх шести місяців [17]. Взагалі наведений критерій діяльності можна назвати комбінованим, бо він поєднує ознаки внутрішньої (звітність проводиться стосовно перевіряемого органу, уповноваженою особою цього органу) та зовнішньої оцінки ефективності діяльності (через подання звітності до вищестоящего органу, який не належить до структури перевіряемого). Проблема такої оцінки полягає в тому що не існує єдиної процедури опрацювання отриманої звітності, для покращення діяльності органу.

Що стосується внутрішнього оцінювання Служби безпеки України, то як і інші правоохоронні органи, що забезпечують фінансово-економічну безпеку, вона відповідно надає звіти. Згідно Закону України «Про службу безпеки України», а саме ст. 31 в якій зазначено про постійний контроль за діяльністю Служби безпеки України, дотриманням нею законодавства здійснюється Верховною Радою України. Голова Служби безпеки України щорічно подає Верховній Раді України звіт про діяльність Служби безпеки України. Щодо особливостей діяльності Служби безпеки України, то вона інформує про свою діяльність через засоби масової інформації, шляхом надання відповідей на запити на доступ до публічної інформації та в інших формах у визначеному законодавством порядку [18].

Можна зробити висновок що універсальною засадою внутрішнього оцінювання діяльності правоохоронних органів є проведення звітності відповідними органами, що забезпечують фінансово-економічну безпеку держави. Саме звіти правоохоронних органів дають можливість проаналізувати та прослідкувати за деякими критеріями оцінювання: за виконанням річних планів, результатами проведених розслідувань за підзвітний період, статистичними даними відносно показників розкритих справ та коштів що були виділені для забезпечення нормального функціонування органу та сум, що були повернутими до бюджету за наслідком проведених розслідувань. Необхідно передбачити у законодавстві України: особливості, способи, критерії оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів та визначити поділ оцінки за внутрішніми та зовнішніми засадами.

Література :

1. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / за ред. В. М. Геєця. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
2. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - 2001. – 309 с. 4. Концепція економічної безпеки України / Ін-т. економ. прогнозування; Кер. проекту В.М. Геєць. – К.: Логос, 1999. – 56 с.
3. Подмаркова І.П. Підвищення соціальної та економічної ефективності правоохоронної діяльності: Науково-практичні рекомендації. - Донецьк: ДЮІ МВС, 2006. - 68 с.
4. Рєзнік О.М. Критерії оцінювання діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки країни: окремі аспекти. Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції» - 2017. - № 2. Том 2. – С. 77- 79.
5. Виступ Генерального прокурора України Юрія Луценка у Верховній Раді України. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/news.html_m=publications&c=view&t=rec&id=208405.
6. Куліш А. М. Миколенко Н. С. Критерії оцінки ефективності діяльності органів прокуратури України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 2 Том 1 С. 62-67.
7. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697–VII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
8. Звіт про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом за 9 місяці 2018 року Генеральної прокуратури України. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011>.
9. Звіт про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом за 9 місяці 2017 року Генеральної прокуратури України. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113279&libid=100820.
10. Комісією з оцінки корупційних ризиків у діяльності органів прокуратури оцінено стан виконання заходів, передбачених антикорупційною програмою Генеральної прокуратури України на 2018 рік. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&t=rec&id=233667
11. Про Комісію з оцінки корупційних ризиків у діяльності органів прокуратури: Наказ Генеральної прокуратури України від 14 березня 2017 р. № 81 VII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0081900-17>.
12. Князев С. У 2018 році буде змінено систему оцінки роботи поліції. URL: http://mvs.gov.ua/ua/news/11452_Cergiy_Knyazv_U_2018_roci_bude_zmineno_sistemu_ocinki_roboti_policii_FOTO_VIDEO_INFOGRAFIKA.htm.
13. Нова поліція і старі проблеми: що не так з правоохоронною реформою: URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/novaya-policiya-i-starye-problemy-hto-ne-tak-s-pravoohranitelnoy-reformoy-1161735.html>.
14. Гаврилюк Т. Довіра до міліції як передумова та результат її ефективної діяльності. Вісник Академії управління МВС. 2010. № 2 (14). С. 66-73.
15. Понзель М. Три роки Нацполіції України: довіра падає, реальних змін немає. URL: https://protocol.ua/ua/tri_roki_natspolitsii_ukraini_dovira_padae_realnih_zmin_nemaie/.
16. Про утворення територіального органу «Національної поліції»: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015 р. № 831-2015-п Кабінет міністрів України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2015-%D0%BF>.
17. Про Національне антикорупційне бюро України від 14 жовтня 2014 р. №1698-VII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
18. Про Службу безпеки України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.